A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nagytanács)

2007. április 17.*

A C-470/03. sz. ügyben,

az EK 234. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Tampereen käräjäoikeus (Finnország) a Bírósághoz 2003. november 7-én érkezett, 2003. november 11-i határozatával terjesztett elő az előtte

az **A.G.M.-COS.MET Srl**

és

a **Suomen valtio**,

Tarmo Lehtinen

* Az eljárás nyelve: finn.

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (nagytanács),

tagjai: V. Skouris elnök, P. Jann, C. W. A. Timmermans, A. Rosas, K. Lenaerts tanácselnökök, J. N. Cunha Rodrigues, R. Silva de Lapuerta, J. Makarczyk (előadó), G. Arestis, A. Borg Barthet, M. Ilešič és J. Malenovský bírák,

főtanácsnok: J. Kokott,
hivatalvezető: M. Ferreira főtanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2005. április 19-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– az A.G.M.-COS.MET Srl képviseletében P. Kyllönen asianajaja,

– T. Lehtinen képviseletében S. Kemppinen és K. Harenko asianajajat,

– a finn kormány képviseletében T. Pynnä, meghatalmazotti minőségben,

– a holland kormány képviseletében H G. Sevenster és N. A. J. Bel, meghatalmazotti minőségben,

– a svéd kormány képviseletében A. Kruse, meghatalmazotti minőségben,

– az Európai Közösségek Bizottsága képviseletében M. van Beek és P. Aalto, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2005. november 17-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a tagállamok gépekre vonatkozó jogszabályainak közelítéséről szóló, 1998. június 22-i 98/37/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 207., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 20. kötet,

349. o., a továbbiakban: irányelv) értelmezésére és a tagállamnak, illetve tisztviselőinek a közösségi jog megsértése esetén való felelőssége feltételeinek megállapítására vonatkozik.

2 E kérelmet az A.G.M.-COS.MET Srl (a továbbiakban: AGM) olasz jog szerinti társaság és a Suomen valtio (a Finn Állam), valamint T. Lehtinen, a sosiaali-ja terveysministeriö (szociális és egészségügyi minisztérium, a továbbiakban: minisztérium) tisztviselője között, az irányelv megsértése miatt az AGM-et állítólagosan ért kár megtérítése iránt folyamatban lévő eljárásban terjesztették elő.

Jogi háttér

A közösségi jog

3 Az irányelv megállapítja a gépek és a biztonsági berendezések tervezésére és építésére vonatkozó alapvető egészségvédelmi és biztonsági követelményeket, valamint a gépek megfelelőség-értékelésének, megfelelőség-tanúsításának és jelölésének részletes szabályait.

4 Az irányelv 2. cikke kimondja:

„(1) A tagállamok minden megfelelő intézkedést meghoznak annak biztosítására, hogy az ennek az irányelvnek a hatálya alá tartozó gépeket és biztonsági berendezéseket csak akkor lehessen forgalomba hozni vagy üzembe helyezni, ha a

megfelelő üzembe állítás és karbantartás, illetve a rendeltetésszerű használat esetén nem veszélyeztetik a személyek egészségét vagy biztonságát, és adott esetben a háziállatokat vagy a tulajdont.

(2) Ez az irányelv nem érinti a tagállamoknak azt a jogát, hogy a Szerződés megfelelő figyelembevétele mellett megállapítsák az általuk szükségesnek tartott követelményeket annak biztosítására, hogy a személyek, és különösen a munkavállalók az érintett gépek vagy biztonsági berendezések használata során védelemben részesüljenek, feltéve, hogy ez nem okozza ezen gépek és biztonsági berendezések olyan mértékű változását, amit ez az irányelv nem rendez.

[...]"

5 Az irányelv 3. cikke ekként rendelkezik:

„Az ennek az irányelvnek a hatálya alá tartozó gépeknek és biztonsági berendezéseknek meg kell felelniük az I. mellékletben foglalt alapvető egészségvédelmi és biztonsági követelményeknek."

6 Az irányelv 4. cikke (1) bekezdésének szövege a következő:

„A tagállamok nem tiltják meg, nem korlátozzák vagy akadályozzák meg az ennek az irányelvnek megfelelő gépek és biztonsági berendezések forgalomba hozatalát és üzembe helyezését a saját területükön."

7 Az irányelv 5. cikkének (1) és (2) bekezdése értelmében:

„(1) A tagállamok ennek az irányelvnek a rendelkezéseivel, így a II. fejezetben foglalt, a megfelelőség ellenőrzésére vonatkozó eljárásokkal teljesen összhangban lévőnek tekintik a következőket:

– a CE-jelöléssel ellátott gépek, amelyek rendelkeznek a II. melléklet A. pontja szerinti megfelelőségi nyilatkozattal,

– a II. melléklet C. pontja szerinti EK-megfelelőségi nyilatkozattal rendelkező biztonsági berendezések.

Harmonizált szabványok hiányában a tagállamok minden általuk szükségesnek tartott lépést megtesznek, hogy az érintett felek tudomására hozzák a létező nemzeti műszaki szabványokat és leírásokat, amelyek fontosak vagy lényegesek az I. mellékletben található alapvető biztonsági és egészségvédelmi követelmények megfelelő alkalmazásához.

(2) Amikor egy harmonizált szabványt, amelyre vonatkozóan a hivatkozás *az Európai Közösségek Hivatalos Lapjában* közzétételre került, honosító nemzeti szabvány egy vagy több alapvető követelményt magában foglal, az ezzel a szabvány-

nyal összhangban gyártott gépeket és biztonsági berendezéseket úgy kell tekinteni, mint amelyek megfelelnek a vonatkozó alapvető követelményeknek.

[...]"

8 Az irányelv 7. cikkének (1) bekezdése előírja:

„Amikor egy tagállam megállapítja, hogy:

– egy CE-jelöléssel ellátott gép, vagy

– egy EK-megfelelőségi nyilatkozattal ellátott biztonsági berendezés

rendeltetésszerű használata esetén veszélyeztetheti a személyek biztonságát, és adott esetben a háziállatokat és/vagy tulajdont, meghoz minden megfelelő intézkedést, hogy ezt a gépet vagy biztonsági berendezést a forgalomból kivonja, forgalomba

hozatalát, üzembeállítását vagy használatát megtiltsa, vagy szabad mozgását korlátozza.

A tagállamok minden ilyen intézkedésről haladéktalanul tájékoztatják a Bizottságot, megjelölve az ilyen döntés indokát, és különösen azt, hogy a nem megfelelőség oka:

a) a 3. cikk szerinti alapvető követelményeknek való nem megfelelés;

b) az 5. cikk (2) bekezdése szerinti szabványok nem megfelelő alkalmazása;

c) maguknak az 5. cikk (2) bekezdése szerinti szabványoknak a hiányosságai.

9 Az irányelv 8. cikkének (2) bekezdése értelmében forgalomba hozatal előtt a gyártó elvégzi a megfelelő minőségértékelési eljárást. Az irányelv 5. cikke (1) bekezdése első albekezdésének első franciabekezdéséből következően a gép irányelv rendelkezéseinek való megfelelőségét főszabály szerint az EK-megfelelőségi nyilatkozat és a CE-jelölés tanúsítja.

10 Azonban az irányelv huszonegyedik preambulumbekezdéséből és 8. cikke (2) bekezdésének b) és c) pontjából kitűnik, hogy bizonyos, az irányelv IV. mellékletében kimerítően felsorolt géptípusoknál, amelyeknél magas a kockázati tényező, szigorúbb tanúsítási eljárás kívánatos.

11 A járműemelő padok a IV. melléklet A. részének 15. pontjában szerepelnek.

12 Az irányelv tizenhetedik preambulumbekezdése értelmében ez az irányelv, mégpedig közelebbről annak „Gépek és biztonsági berendezések tervezésére és építésére vonatkozó alapvető egészségvédelmi és biztonsági követelmények" című I. melléklete „csak az általános alkalmazást igénylő alapvető egészségvédelmi és biztonsági követelményeket határozza meg, amelyeket bizonyos gépkategóriákra számos részletes követelménnyel egészít ki".

13 Részletesebb feltételeket a harmonizált szabványok állapítanak meg. Erről ugyanezen preambulumbekezdés ekként szól:

„[...] az ezeknek az alapvető követelményeknek való megfelelőség biztosítása terén a gyártók megfelelő támogatása és az alapvető követelményeknek való megfelelőség vizsgálatának lehetővé tétele érdekében kívánatos, hogy európai szinten harmonizált szabványok létezzenek a gépek tervezéséből és építéséből eredő kockázatok elkerülésére vonatkozóan; [...] ezeket az európai szinten harmonizált szabványokat magánjogi testületek állítják össze, és [...] e szabványok nem kötelező érvényét meg kell tartani; [...] e célból az Európai Szabványügyi Bizottság (CEN) és az Európai

Elektrotechnikai Szabványügyi Bizottság (Cenelec) azok a bejelentett szervezetek, amelyek hatáskörrel rendelkeznek arra, hogy a Bizottság és e két testület között 1984. november 14-én aláírt általános iránymutatásokkal összhangban harmonizált szabványokat fogadjanak el; mivel ennek az irányelvnek az értelmében a harmonizált szabvány egy olyan műszaki leírás (európai szabvány vagy harmonizációs dokumentum), amelyet e két testület valamelyike vagy mindkét testület fogadott el a Bizottság részéről való felhatalmazás alapján, és a 83/189/EGK irányelvvel, valamint a fentebb hivatkozott általános iránymutatással összhangban".

14 A harmonizált szabványok hivatkozásait *az Európai Unió Hivatalos Lapjában* közzé kell tenni.

15 A járműemelő padokra európai szintű harmonizált szabvány vonatkozik. Ez a szabvány az EN 1493:1998, amelynek hivatkozása először 1999-ben jelent meg (HL C 165., 4. o.).

16 E szabvány szövege szerint „[e]nnek az európai szabványnak a célja személyi biztonsági szabályok előírása a járműemelő padok használatával összefüggő balesetveszély megelőzése érdekében".

17 E szabvány hatályát a következőképpen határozták meg:

„Ennek a szabványnak a hatálya kiterjed az olyan rögzített, mozgó és elmozdítható járműemelő padokra, amelyeket nem személyek emelésére, hanem egész járművek

vizsgálati, karbantartási vagy javítási munkáknak a járművön vagy a jármű alatt történő elvégzéséhez való felemelésére terveztek.

A járműemelő pad egy vagy több emelő egységből állhat."

A nemzeti jog

18 Az irányelvet az 1314/1994 koneiden turvallisuutta koskeva päätos (a gépek biztonságáról szóló finn minisztertanácsi rendelet) ültette át a finn jogba.

19 Az EN 1493:1998 európai szabványnak megfelelő SFS-EN 1493 finn szabványt 1999. március 8-án fogadták el.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

20 Az AGM járműemelő padokat gyárt és forgalmaz.

21 A minisztérium 2000. május 11-én ún. piacvizsgálati ügyben („markkinavalvonta-asia") jelentést kapott a vaasai työsuojelupiiri-től (helyi munkavédelmi hatóság). E jelentés szerint az AGM gyártotta G 35 T/E típusú járműemelő pad bizonyos hiányosságokat mutatott, többek között az elülső emelőrudak merevségének hiányát, és a rúd zárszerkezete szilárdságának elégtelenségét.

22 E jelentés alapján a minisztérium 2000. május 18-án levélben fordult az e gépeket Finnországba importáló Pörhön Tuontiliike vállalkozáshoz (a továbbiakban: importőr), leírva, hogy okkal arra lehet következtetni, hogy az AGM gyártotta G 35 T/E típusú járműemelő pad nem felel meg a 299/1958 työturvallisuuslaki (a munkavédelemről szóló finn törvény) és a gépek biztonságáról szóló 1314/1994 minisztertanácsi rendelet követelményeinek.

23 A minisztérium által így megindított eljárásban T. Lehtinen 2000. november 29-i dátummal jelentést készített, amelyben megállapította, hogy az importőr 2000. november 27-én a zárszerkezetet próbának vetette alá annak biztosítása érdekében, hogy a járműemelő pad megfeleljen az SFS-EN 1493 szabványnak. E jelentés szerint a próba e zárszerkezet üzemzavarának felismerését tette lehetővé. T. Lehtinen álláspontja szerint az SFS-EN 1493 szabvány megköveteli, hogy a szerkezet az engedélyezett legnagyobb tömeget a legkedvezőtlenebb emelési körülmények között is elbírja, méghozzá függetlenül attól, milyen irányban állt fel a jármű az emelőpadra. Így a jelentés felkérte a minisztériumot, hogy a lehető legsürgősebben korlátozzák, sőt tiltsák meg a kérdéses, már működő járműemelő padok használatát.

24 T. Lehtinen 2000. december 18-i feljegyzésében megismételte észrevételeit, közölve egyben, hogy az AGM által tervezett új zárszerkezet jobb, és hogy annak

szilárdsága a Finnországban, 2000. december 12-én végzett próba során elégségesnek bizonyult.

25 A 2000. december 20-án az importőr képviselőinek, illetve a minisztérium részéről R. Kanerva tanácsadónak és T. Lehtinen szakértőnek a részvételével tartott megbeszélésen elismerték, hogy az újratervezett zárszerkezet megfelel a szabályozásnak. A közigazgatási szerv végleges álláspontja azonban még az erre jogosított szervezet által végzendő tanúsítási vizsgálat eredményétől is függött; ez az eljárás az AGM állítása szerint addigra már folyamatban volt. Ekkor azt is eldöntötték, hogy a minisztérium határozatát nem teszik nyilvánosan közzé, hanem majd az importőr tájékoztatja arról a használókat.

26 R. Kanerva 2000. december 20-án határozathozatal végett beszámolt az ügyről M. Hurmalainennek, a minisztérium munkavédelmi szolgálata igazgatójának. Azt javasolta, hogy bizonyos fenntartásokkal tiltsák meg az érintett járműemelő padok forgalmazását és használatát. Azonban M. Hurmalainen nem hozta meg a javasolt határozatot, hanem további vizsgálatot rendelt el, mivel úgy ítélte meg, hogy nem rendelkezik elegendő adattal a határozathozatalhoz.

27 2001. január 17-én T. Lehtinen – közvetlen felettese engedélyével – és az importőr képviselője nyilatkozott a TV 1 országos televízió 20 óra 30 perckor kezdődő híradójában. A műsorvezető közölte, hogy a finn munkaügyi hatóságok szerint az érintett járműemelő padok ugyan Olaszországban rendelkeznek engedéllyel, ám a hatályos európai szabványoknak nem felelnek meg. A műsorvezető azt is kijelentette, hogy e hatóságok szerint a berendezésnek azt is ki kell bírnia, ha a

járművet a legkedvezőtlenebb emelési körülmények között emeli. Az importőr képviselője elismerte a zárszerkezet üzemzavarát, de tagadta, hogy az emelőszerkezettel más probléma is lenne, és azt állította, hogy az emelőrúd bármekkora tömeget elbír, ha a járművet helyes irányban helyezik az emelőpadra. T. Lehtinen akként nyilatkozott, hogy ezen emelőpadok közvetlen veszélyt jelentenek, ha a munkavállalónak a teher alatt kell tartózkodnia. T. Lehtinen álláspontja szerint az AGM által felkért tanúsító szervezet hibásan értelmezte az akkor hatályos szabályokat.

28 A Teknisen Kaupan Liitto (műszaki kereskedelmi szövetség) 2001. január 29-én levelet intézett a minisztériumhoz és a peruspalveluministerihez (egészségügyi és szociális miniszter) az AGM választékába tartozó készülékeken megállapított súlyos hibákról. A kérdést előterjesztő bíróság előtt T. Lehtinen elismerte, hogy az üggyel kapcsolatban e szervezet kérésére egy ízben részt vett e szervezet ülésén.

29 M. Hurmalainen 2001. február 8-án faxot küldött T. Kuikkonak, a Teollisuuden ja Työnantajien Keskusliitto (gyáriparosok és munkáltatók szövetsége) alkalmazottjának, amelyben kifejtette, hogy ellenzi az R. Kanerva és T. Lehtinen által javasolt eladási tilalmat, mivel nem tartja helyesnek a belső piac működésének megzavarására alkalmas intézkedést, mivel Finnországban még csak egy baleset történt, amelynek az oka egyébként nem is ismert bizonyosan.

30 M. Hurmalainen 2001. február 16-án azzal az indokkal vonta el T. Lehtinentől az AGM gyártotta járműemelő padok ügyét, hogy T. Lehtinen a folyamatban lévő

ügyben a minisztérium álláspontjától eltérő véleményt fejtett ki nyilvánosan, így megszegte a minisztérium tájékoztatáspolitikai utasításait. A minisztérium munkavédelmi szolgálata által később, 2001. március 20-án készített jelentés azt rótta T. Lehtinen terhére, hogy a gondos ügyintézés elvét megszegve és az AGM gazdasági érdekeit sértve járt el, amikor annak versenytársaival működött együtt.

31 2001. február 17-én „A szakértő leleplezte a járműemelő hidak gyengeségét" címmel cikk jelent meg az *Aamulehti* regionális újságban. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat szerint e cikket a T. Lehtinennel készült riport alapján szerkesztették, és kifejezetten tartalmazta, hogy az érintett járműemelő hidak gyártója az AGM. Megemlítették azt is, hogy „M. Hurmalainen, a minisztérium munkavédelmi szolgálatának igazgatója szerint T. Lehtinen állításai csak T. Lehtinent kötelezik".

32 2001. február 22-én a Metalliväen Liitto ry (fémipari szövetség) közleményt intézett autójavítói és mechanikai szerelői szakágához, valamint a vállalkozások biztonsági felelőseihez, amelyben megállapította, hogy az AGM gyártotta G 28, G 32 és G 35 járműemelő hidak problémásak, és hogy „a kérdéses emelőkészülék nem vitatottan veszélyes". E szövetség a jegyzékéhez csatolta T. Lehtinen 2001. február 12-i jelentését.

33 2001. június 13-án „A fémipari szövetség a veszélyes járműemelő hidak használatának megtiltását követeli" címmel, „Nap mint nap 150 szerelő van veszélyben" alcímmel cikk jelent meg az *Etelä-Saimaa* regionális újságban. E cikk szerint az ilyen készülékekre szakosodott főmérnök, aki az ügyet előkészítette, az

olasz gyártmányú AGM járműemelő padok használatának korlátozását és új készülékek eladásának megtiltását javasolta. A cikk azt is tartalmazta, hogy M. Hurmalainen, a minisztérium munkavédelmi szolgálatának igazgatója akként határozott, hogy nem rendelkezik elegendő adattal, ezért az ügyet még vizsgálják.

34 A minisztérium munkavédelmi szolgálata 2001. június 14-én határozatot hozott, amelyben többek között megállapította, hogy „[az] ügyben nem merült fel olyan körülmény, amely a minisztériumot az AGM [gyártotta] járműemelő padok gyártójával vagy importőrével szemben piacfelügyeleti intézkedésre indítaná". E közlemény kimondta: „e megállapítás nem [érinti] azonban a minisztérium arra vonatkozó jogát, hogy az ügy újravizsgálata keretében, adott esetben újabb adatok beszerzését követően vagy bármely más okból ilyen intézkedést rendeljen el". A határozat indokolásaként a minisztérium kijelentette: „[az] új készülékeket illetően a gyártó megszüntette a tapasztalt hiányosságokat, az importőr pedig ugyanígy [próbál eljárni] a már működő készülékek esetében".

35 A minisztérium 2001. október 1-jén a Valtion virkamieslaki (a köztisztviselők jogállásáról szóló finn törvény) alapján írásbeli figyelmeztetésben részesítette T. Lehtinent, mert T. Lehtinen, mivel – noha tőle az AGM gyártotta emelőpadok ügyét 2001. február 16-án elvonták – továbbra is hamisan adta elő a minisztérium álláspontját a tévéhíradóban, és a helyi munkavédelmi hatósághoz intézett feljegyzésben, illetve megsértette a minisztérium tájékoztatási politikáját, megszegte a köztisztviselői jogállásából eredő kötelezettségeit. A virkamieslautakunta (köztisztviselői fellebbviteli bizottság) 2002. március 6-i határozatával elutasította T. Lehtinennek az e figyelmeztetés hatályon kívül helyezésére irányuló panaszát. Viszont e bizottság ugyanezen határozatában megállapította, hogy T. Lehtinennek a 2001. január 17-i tévériportban tanúsított magatartása nem volt annyira helytelen, hogy az írásbeli figyelmeztetést indokolna. A Korkein hallinto-oikeus (közigazgatási legfelső bíróság) 2003. szeptember 10-i ítéletével e határozatot helybenhagyta.

36 T. Lehtinen az ellene folytatott fegyelmi eljárással egy időben a Julkisen sanan neuvosto (önszabályozó médiaetikai és véleménynyilvánításiszabadság-ügyi tanács) véleményét kérte arról, túllépte-e a minisztérium a hatáskörét, és megsértette-e a köztisztviselők véleménynyilvánítási szabadságát azzal, hogy őt figyelmeztetésben részesítette. E testület 2002. március 20-i véleményében megállapította: kívánatos, hogy a köztisztviselőknek joguk legyen a médiában folyó vitákban nyilvánosan kifejezni véleményüket, mivel a szakterületükkel kapcsolatos nyilvános vitában való részvételük kedvez az általános érdeklődésre számot tartó információk terjesztésének. E testület úgy vélte, hogy T. Lehtinen esetének köze van ahhoz az ügyhöz, amelynek kérdése a munkavédelem, hogy erről nyilvános vita folytatása igen kívánatos és fontos, és hogy a T. Lehtinenhez hasonló köztisztviselőnek joga van abban részt venni.

37 Ezen adatok alapján az AGM keresetet indított a Tampereen käräjäoikeus (tamperei elsőfokú bíróság) előtt annak kimondását kérve, hogy a Finn Állam és T. Lehtinen egyetemlegesen kötelesek megtéríteni az őt – többek között finnországi és európai forgalmának csökkenése miatt – ért kárt.

38 A kérdést előterjesztő bíróság szerint felvetődik a kérdés, hogy a Bíróság ítélkezési gyakorlatára, így többek között a 8/74. sz. Dassonville-ügyben 1974. július 11-én hozott ítéletre (EBHT 1974., 837. o.) tekintettel korlátozza-e a Közösségen belüli kereskedelmet az EK 28. cikk értelmében, hogy T. Lehtinen mint a hatáskörrel rendelkező hatóság tisztviselője, nyilvánosan negatív véleményt hangoztatott az AGM gyártotta egyes járműemelő padokról, mely vélemény csökkenthette e társaság termékeinek a finn piacon való eladását. Mivel a közösségen belüli kereskedelem potenciális akadálya nem a hatáskörrel rendelkező hatóságnak a nemzeti rendelkezések alapján hozott határozatán, hanem e hatóság tagjának a határozathozatalt megelőzően tanúsított magatartásán alapul, a kérdést előterjesztő bíróság bizonytalan abban, lehetővé teszi-e a fent hivatkozott Dassonville-ügyben

hozott ítéletben kifejtett szempont, hogy valamely köztisztviselő cselekményét mennyiségi korlátozással azonos hatású intézkedésnek tekintsük, különösen akkor, ha e cselekménynek ugyanaz lett az eredménye, mint ami a hatáskörrel rendelkező hatóság nemzeti rendelkezések alapján hozott határozatának lett volna.

39 Emellett a kérdést előterjesztő bíróság arra is választ vár a Bíróságtól, megfelel-e az irányelvben előírt alapvető biztonsági szabályoknak az alapügyben vitáshoz hasonló járműemelő pad, ha nem úgy tervezték és nem is úgy építették, hogy a terhet a legkedvezőtlenebb emelési körülmények között is elbírja.

40 Ezért a Tampereen käräjäoikeus eljárását felfüggesztette, és a következő kérdéseket terjesztette a Bíróság elé előzetes döntéshozatalra:

„1) Beszélhetünk-e az EK 28. cikk értelmében vett, mennyiségi korlátozással azonos hatású intézkedésről, vagy az EK 10. cikk [második] bekezdésének értelmében vett olyan intézkedésről, amelytől a tagállamok tartózkodni kötelesek, ha a szakértő[i minőségben eljáró] köztisztviselő, aki az állami munkavédelmi hatóság határozathozatalra nem jogosult tagja, országos televíziócsatorna fő híradójában, nagy példányszámú napilapokban, valamint kereskedelmi és szakmai szervezetek részére – piacvizsgálati eljárás megindítása után, de még határozathozatal előtt – akár közvetlenül, akár mások közvetítésével oly módon nyilatkozik valamely gyártó kereskedelmi forgalomban lévő termékének az emberi egészségre, sőt az életre veszélyes voltáról, hogy ezzel nyilvánosan kedvezőtlen képet alakíthat ki e termékről, és akadályozhatja annak forgalmazását?

2) Akként értelmezendő-e [az irányelv], hogy nem felel meg az ezen irányelvben foglalt alapvető biztonsági szabályoknak az olyan járműemelő pad, amelyet nem

az SFS-EN 1493 szabvány szerint gyártottak, ha szerkezetének tervezésekor nem vették figyelembe, hogy a járművel két irányban lehet felállni az emelőrudakra, és ha az emelőrudak szilárdsági számításait nem külön-külön a legkedvezőtlenebb emelési körülményekre tekintettel végezték?

3) a) Ha az első kérdésre adandó válasz igenlő, akkor az ott említett köztisztviselő cselekménye aránytalan-e a méltányolható, egészség- és életvédelmi céljához képest, így ellentétes-e az EK-Szerződéssel, ha figyelembe vesszük e cselekmény jellegét, és különösen azt, hogy az első kérdésben leírtaktól különböző módon is tájékoztatást lehetett volna adni az esetleges veszélyekről, és meg lehetett volna előzni a veszélyhelyzetek kialakulását, valamint azt, hogy e cselekményt még a hatáskörrel rendelkező hatóság határozatának meghozatala előtt követték el, illetve hogy mivel a cselekmény meghatározott termékre vonatkozott, akadályozhatta annak forgalmazását?

b) Ha az a) pontban feltett kérdés megítélése a nemzeti bíróság hatáskörébe tartozik, e bíróságnak a közösségi vagy nemzeti biztonsági szabályokkal való összeegyeztethetőség állítólagos hiányával vagy az állítás körülményeivel kell-e inkább foglalkoznia?

4) A köztisztviselő első kérdésben leírt cselekménye a fenti harmadik kérdés a) pontjában ismertetett körülmények között igazolható-e az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény 10. cikkében

biztosított véleménynyilvánítási szabadsággal, még akkor is, ha ellentétes az EK 28. és az EK 30. cikkel vagy az EK 10. cikkel?

5) a) Ha a köztisztviselő első kérdésben leírt cselekménye ellentétes az EK 28. és az EK 30. cikkel vagy az EK 10. cikkel, eléggé nyilvánvaló és súlyos-e a jogsértés ahhoz, hogy – amennyiben a felelősség megállapításának egyéb feltételei is fennállnak – a tagállam a közösségi jog alapján köteles legyen a cselekménnyel a készüléket forgalomba hozó vállalkozásnak okozott kár megtérítésére?

b) Egyáltalán nyilvánvaló és súlyos-e az a) pontban írt jogsértés, ha a határozathozatalra jogosult, hatáskörrel rendelkező hatóság (vagy tisztviselő) terhére semmiféle hiba vagy mulasztás nem róható, és ha e hatóság (vagy tisztviselő) nem hagyta jóvá a kérdéses cselekményt, és nem is tett semmit annak érdekében, hogy az elérje eredményét?

c) Az EK 10. cikk, közelebbről annak [második] bekezdése keletkeztethet-e jogot az első kérdésben leírt helyzetben lévő személy javára?

d) Megállapítható-e a közösségi jog alapján a tagállam felelősségén kívül ugyanolyan feltételekkel a tisztviselő felelőssége is az első kérdésben leírt cselekményért, ha az ellentétes a közösségi joggal?

e) Gyakorlatilag lehetetlen-e vagy rendkívül nehéz-e a közösségi jog alapján kártérítéshez jutni, ha a nemzeti jog a személyben vagy dologban esett vagyoni káron kívüli kár megtérítésre való kötelezést csak akkor tesz lehetővé, ha a kár bűncselekményből vagy a közhatalom gyakorlásából ered, vagy ha a kár megtérítésre való kötelezést különösen komoly ok indokolja?

6) a) Ha a nemzeti jog alapján elrendelik az áruk szabad áramlására vonatkozó szabályok – akár mulasztással történt – megsértéséből eredő kár megtérítését, megköveteli-e a közösségi jog, hogy [a kártérítés] hatásos és visszatartó erejű legyen, és összeegyeztethetetlen-e a közösségi jog szabályaival, ha a nemzeti jog értelmében jogszabálysértést vagy mulasztást elkövető köztisztviselő csak ésszerű arányban felelős a kárért, azaz nem feltétlenül a teljes kárért felel, vagy akár mentesül is a felelősség alól, amennyiben csupán enyhe gondatlanság írható a terhére, vagy ha a köztisztviselő és a hibájáért vagy mulasztásáért felelős állam csak akkor kötelezhető a személyben vagy dologban esett vagyoni káron kívüli kár megtérítésre, ha a kár büntetendő cselekményből vagy a közhatalom gyakorlásából ered, vagy ha a kár megtérítésre való kötelezést különösen komoly ok indokolja?

b) Ha a felelősség a) pontban leírt korlátozásainak bármelyike összeegyeztethetetlen a közösségi joggal, figyelmen kívül kell-e hagyni a kártérítésre kötelező, a nemzeti jogon alapuló határozat meghozatalakor e korlátozást a köztisztviselő vonatkozásában, még ha ebből e köztisztviselő számára szigorúbb kártérítési kötelezettség keletkezik is, mint a nemzeti jog alapján?

Az elfogadhatóságról

A Bírósághoz benyújtott észrevételek

41 T. Lehtinen kétségeket fogalmaz meg az előzetes döntéshozatalra utalás elfogadhatóságával kapcsolatban: álláspontja szerint a Tampereen käräjäoikeus kérdései nem tartoznak az ügyre.

42 T. Lehtinen előadja, hogy a kérdést előterjesztő bíróság előtt elsőfokon folyamatban lévő eljárás még csak az előzetes szakaszban tart. Még nem határozták meg pontosan a felek közötti vita tárgyát, és a tényállást sem állapították meg. A kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás e szakaszában ezért nem határozhatók meg a jogvita eldöntéséhez releváns kérdések.

A Bíróság válasza

43 Emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az EK 234. cikkben szabályozott eljárás a Bíróság és a nemzeti bíróságok közötti együttműködés eszköze, amelynek során a Bíróság a nemzeti bíróságok részére az

általuk eldöntendő jogvita megoldásához szükséges iránymutatást ad a közösségi jog értelmezésével kapcsolatban (lásd többek között a C-112/00. sz. Schmidberger-ügyben 2003. június 12-én hozott ítélet [EBHT 2003., I-5659. o.] 30. pontját és a C-306/03. sz., Salgado Alonso ügyben 2005. január 20-án hozott ítélet [EBHT 2005., I-705. o.] 40. pontját).

44 Ezen együttműködés keretében kizárólag a jogvitát elbíráló, annak tényállását közvetlenül ismerő, és a meghozandó határozatért felelősséggel tartozó nemzeti bíróság feladata, hogy az ügy jellegzetességei alapján megítélje az előzetes döntéshozatalnak az ítélete meghozatalához való szükségességét és a Bírósághoz intézett kérdéseinek relevanciáját. Következésképpen, ha az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések a közösségi jogra vonatkoznak, a Bíróság főszabály szerint köteles azokról érdemben határozni (lásd ilyen értelemben többek között a C-415/93. sz. Bosman-ügyben 1995. december 15-én hozott ítélet [EBHT 1995., I-4921. o.] 59. pontját, a C-379/98. sz., PreussenElektra-ügyben 2001. március 13-án hozott ítélet [EBHT 2001., I-2099.] 38. pontját, a C-153/00. sz., Der Weduwe ügyben 2002. december 10-én hozott ítélet [EBHT 2002., I-11319. o.] 31. pontját, a C-318/00. sz., Bacardi-Martini és Cellier des Dauphins ügyben 2003. január 21-én hozott ítélet [EBHT 2003., I-905. o.] 41. pontját, valamint a fent hivatkozott Schmidberger-ügyben hozott ítélet 31. pontját).

45 Emellett az EK 234. cikk második bekezdéséből egyértelműen kitűnik: a nemzeti bíróság feladata annak meghatározása, hogy az eljárás mely szakaszában terjessze előzetes döntéshozatali kérdéseit a Bíróság elé (lásd a 36/80. és 71/80. sz., Irish Creamery Milk Suppliers Association és társai ügyben 1981. március 10-én hozott ítélet [EBHT 1981., 735. o.] 5. pontját, a C-236/98. sz., JämO-ügyben 2000. március 30-án hozott ítélet [EBHT 2000., I-2189. o.] 30. pontját és a fent hivatkozott Schmidberger-ügyben hozott ítélet 39. pontját).

46 E tekintetben megállapítandó, hogy a kérdést előterjesztő bíróság az előzetes döntéshozatal iránti kérelmében részletesen ismertette az alapügy ténybeli és jogi összefüggéseit, valamint azt, miért kéri az általa említett közösségi jogi rendelke-

zések értelmezését, figyelemmel az e rendelkezések alapügyre történő alkalmazása vonatkozásában fennálló kétségeire.

47 Ebből az következik, hogy a kérdést előterjesztő bíróság által leírt tényállásra figyelemmel nem tűnik úgy, hogy a kérdések előterjesztésére az alapeljárás olyan szakaszában került volna sor, hogy a Bíróság ne tudná megítélni e kérdések relevanciáját az alapügy megoldása tekintetében.

48 Következésképpen az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadható.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az áruk szabad mozgásáról (első, harmadik és negyedik kérdés)

49 Első, harmadik és negyedik kérdésével az előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy egyrészt az alapügy körülményei között T. Lehtinen – nyilvános nyilatkozattételben megnyilvánuló – magatartása a Finn Államnak felróhatónak tekintendő-e, másrészt e magatartás az áruk szabad mozgása EK 28. cikk értelmében vett akadályának minősül-e, harmadrészt mennyiben igazolható e magatartás a véleménynyilvánítás szabadságával vagy a biztonság és az egészség védelmével.

50 Bevezetésképpen emlékeztetni kell arra, hogy amennyiben valamely tárgykör közösségi szinten teljes harmonizáció tárgyát képezte, minden arra vonatkozó nemzeti intézkedést a harmonizációs intézkedés szempontjából, és nem az elsődleges jog szempontjából kell értelmezni (a C-37/92. sz., Vanacker és Lesage ügyben 1993. október 12-én hozott ítélet [EBHT 1993., I-4947. o.] 9. pontja, a C-324/99. sz., DaimlerChrysler-ügyben 2001. december 13-án hozott ítélet [EBHT 2001., I-9897. o.] 32. pontja, a C-322/01. sz., Deutscher Apothekenverband ügyben 2003. december 11-én hozott ítélet [EBHT 2003., I-14887. o.] 64. pontja és a C-309/02. sz., Radlberger Getränkegesellschaft és S. Spitz ügyben 2004. december 14-én hozott ítélet [EBHT 2004., I-11763. o.] 53. pontja).

51 Meg kell tehát határozni, hogy az irányelvvel végrehajtott harmonizáció kizárja-e a szóban forgó nemzeti szabályozás EK 28. cikkel való összeegyeztethetőségének vizsgálatát.

52 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az irányelv második, hatodik, hetedik és kilencedik preambulumbekezdése értelmében az irányelv célja a gépek belső piacon való szabad mozgásának biztosítása, valamint a gépekre vonatkozó nemzeti megfelelőségi tanúsítványokat és tanúsítványrendszereket felváltó harmonizált rendszer feltétlen és alapvető biztonsági és egészségvédelmi követelményeinek való megfelelés. Ezért többek között az irányelv 3. cikke és I. melléklete felsorolja azokat az alapvető egészségvédelmi és biztonsági követelményeket, amelyeknek a tagállamokban gyártott gépeknek és biztonsági berendezéseknek meg kell felelniük. Az irányelv 4. cikke értelmében a tagállamok nem korlátozhatják az ezen alapvető egészségvédelmi és biztonsági követelményeknek megfelelő gépek és biztonsági berendezések forgalomba hozatalát, és a tagállamok csak akkor tehetik meg az irányelv 7. cikke szerinti megfelelő intézkedéseket, ha később veszélyt észlelnek.

53 Így figyelemmel az irányelv jellegére, céljaira, illetve 3., 4. és 7. cikkének tartalmára megállapítható, hogy az irányelv közösségi szinten kimerítően harmonizálja nem

csupán a gépek biztonságára vonatkozó alapvető követelményeknek és a gépek e követelményeknek való megfelelősége tanúsításának a szabályait, de a tagállamok által az e követelményeknek megfelelőnek vélelmezett gépekkel szemben tanúsítandó magatartás szabályait is.

54 Ezért az ezen irányelv említett cikkeinek hatálya alá eső nemzeti intézkedéseket nem az EK-Szerződés, és közelebbről az EK 28. cikk alapján, hanem az irányelv rendelkezései alapján kell értelmezni.

Az államnak felróható akadály létéről (első kérdés)

55 Figyelemmel a jelen ítélet 52. és azt követő pontjaira, az előterjesztő bíróság első kérdését akként kell újrafogalmazni, hogy azzal az előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy az áruk szabad mozgásának az irányelv 4. cikkének (1) bekezdése szerinti, a Finn Államnak felróható akadályának minősíthető-e T. Lehtinen nyilvánosan előadott véleménye.

56 E tekintetben jelezni kell, hogy az állami köztisztviselő nyilatkozatainak az állam terhére való felróhatósága többek között e nyilatkozatoknak a címzettek általi észlelésétől függ.

57 Annak meghatározó tényezője, hogy a köztisztviselő nyilatkozata az államnak felróható-e, az, hogy az adott összefüggésben a nyilatkozat címzettjei alapos

okkal feltételezhették-e, hogy a köztisztviselő álláspontja megegyezik a munkáltatójáéval.

58 E tekintetben a kérdést előterjesztő bíróságnak közelebbről a következőket kell mérlegelnie:

– a köztisztviselő rendelkezik-e hatáskörrel a kérdéses tárgykörben;

– a köztisztviselő írásbeli nyilatkozatait a hatáskörrel rendelkező hatóság fejlécével terjeszti-e;

– a köztisztviselővel szolgálati helyén készült-e a televíziós riport;

– a köztisztviselő említi-e, hogy nyilatkozata magánvélemény, amely a hatáskörrel rendelkező hatóság álláspontjától különbözik;

– a hatáskörrel rendelkező hatóság a lehető leghamarabb megteszi-e a szükséges intézkedéseket a köztisztviselő nyilatkozatai címzettjeinek azon vélekedését cáfolandó, hogy a nyilatkozat a hivatalos állami álláspont.

59 Vizsgálandó, hogy amennyiben az alapügyben vitás nyilatkozatok a Finn Államnak felróhatók, sértik-e az irányelv 4. cikkének (1) bekezdését.

60 E tekintetben felidézendő, hogy minden olyan intézkedést, amely közvetlenül vagy közvetve, illetve ténylegesen vagy potenciálisan akadályozhatja a Közösségen belüli kereskedelmet, mennyiségi korlátozással azonos hatású intézkedésnek kell tekinteni (lásd különösen a fent hivatkozott Dassonville-ügyben hozott ítélet 5. pontját és a C-383/97. sz. Van der Laan ügyben 1999. február 9-én hozott ítélet [EBHT 1999., 731. o.] 18. pontját). Ez az elv alkalmazandó az irányelv 4. cikke (1) bekezdésének értelmezésére is.

61 Mint az az irányelv 4. cikke (1) bekezdésének szövegéből kitűnik, az ott kimondott tilalom csak az ezen irányelvnek megfelelő gépekre vonatkozik. Márpedig a jelen ügyben az AGM gyártotta emelőpadok javára fennállt az irányelv 5. cikkének (1) bekezdéséből következő megfelelőségi vélelem, mivel az emelőpadok megfelelőségét tanúsítvány, és az irányelv 10. cikkében előírt „CE" jelölés igazolta.

62 A megfelelőség vélelme azonban nem jelenti azt, hogy a tagállamok kockázat észlelése esetén ne intézkedhetnének. Éppen ellenkezőleg, az irányelv 7. cikke (1) bekezdésének első albekezdése alapján a tagállam köteles megtenni minden szükséges intézkedést a gépnek a forgalomból való kivonása iránt, ha megállapítja, hogy a gép rendeltetésszerű használat esetén veszélyeztetheti a személyek vagy javak biztonságát. Ilyen esetben a tagállam az irányelv 7. cikke (1) bekezdésének második albekezdése szerint köteles haladéktalanul tájékoztatni a Bizottságot, megjelölve a döntés indokát.

63 Az előzetes döntéshozatalra előterjesztő határozatból azonban kitűnik, hogy a hatáskörrel rendelkező hatóságok sem kockázat fennállását nem állapították meg, sem az alapügyben vitás emelőpadoknak a forgalomból való kivonása iránt nem intézkedtek, és nem is tájékoztatták a Bizottságot ilyen intézkedésről.

64 Következésképpen az emelőpadok javára továbbra is fennállt a megfelelőség vélelme, így a tagállamnak tiszteletben kell tartania szabad mozgásuk korlátozásának az irányelv 4. cikkének (1) bekezdésében előírt tilalmát.

65 A kérdéses nyilatkozatok, amelyek ezen emelőpadokat a különböző médiákban nagy nyilvánosság előtt az EN 1493:1998 szabvánnyal ellentétesnek és veszélyesnek ábrázolták, alkalmasak e gépek kereskedelmi forgalomba hozatalának legalábbis közvetett és potenciális korlátozására.

66 Az eddigi megfontolásokra tekintettel az első kérdésre adandó válasz az, hogy valamely köztisztviselő nyilatkozata, amely formája és körülményei miatt címzettjeiben azt a vélekedést kelti, hogy nem a köztisztviselő magánvéleménye, hanem hivatalos állami állásfoglalás, felróható a tagállamnak. Annak meghatározó tényezője, hogy a köztisztviselő nyilatkozata az államnak felróható-e, az, hogy az adott összefüggésben a nyilatkozat címzettjei alapos okkal feltételezhették-e, hogy a köztisztviselő álláspontja megegyezik a munkáltatójáéval. Amennyiben valamely köztisztviselő olyan nyilatkozata, amely az irányelvnek megfelelőnek tanúsított gépet a vonatkozó harmonizált szabvánnyal ellentétesnek és veszélyesnek ábrázol, felróható a tagállamnak, úgy e nyilatkozat az irányelv 4. cikke (1) bekezdése megsértésének minősül.

Az igazolásokról (harmadik és negyedik kérdés)

67 A kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, igazolható-e T. Lehtinen magatartása, amennyiben az a Finn Államnak felróható, a véleménynyilvánítás szabadságával vagy az egészség védelmével.

– Az egészség védelmére alapított igazolásról

68 Az irányelv részletesen szabályozza az egészség védelmét, ha az egészséget az irányelvnek megfelelőnek tekintett gépek használata veszélyezteti. Így 7. cikkének (1) bekezdésében megengedi az ilyen veszélyt észlelő tagállamnak, hogy meghozzon minden megfelelő intézkedést annak érdekében, hogy az ilyen gépet a forgalomból kivonja, forgalomba hozatalát, üzembeállítását vagy használatát megtiltsa, vagy szabad mozgását korlátozza. Ezen túlmenően az irányelv az egészség védelme érdekében nem tesz lehetővé más intézkedést.

69 E tekintetben az ítélet 63. pontjában szerepel, hogy a hatáskörrel rendelkező finn hatóságok semmilyen intézkedést nem tettek az irányelv 7. cikke alapján.

70 Mivel a gépek kereskedelmi forgalomba hozatalának az áruk szabad mozgását érintő biztonsági szabályai közösségi szinten kimerítően harmonizáltak, a tagállam az

irányelv 7. cikkének keretén kívül nem hivatkozhat az egészség védelmére alapított igazolásra.

71 T. Lehtinen magatartása tehát, amennyiben az a Finn Államnak felróható, nem igazolható az egészség védelmével.

– A véleménynyilvánítás szabadságára alapított igazolásról

72 Az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény 10. cikkének (1) bekezdése értelmében mindenkinek, aki tagállami joghatóság alá tartozik, joga van a véleménynyilvánítás szabadságához. E szabadság a demokratikus társadalom nélkülözhetetlen alapja. Azonban a tagállam nem hivatkozhat köztisztviselőjének véleménynyilvánítási szabadságára akadály igazolása és a közösségi jogi felelőssége alól ezáltal való mentesülés végett.

73 Az eddigiekre tekintettel a harmadik és a negyedik kérdésre adandó válasz az, hogy az alapügyben vitáshoz hasonló körülmények között az irányelv 4. cikke (1) bekezdésének valamely köztisztviselő magatartásával történt megsértése – amennyiben az a vele közszolgálati viszonyt fenntartó tagállamnak felróható – nem igazolható sem az egészség védelmével, sem a köztisztviselő véleménynyilvánítási szabadságával.

Az alapügyben vitás emelőpadok 98/37 irányelvnek való megfelelőségéről (második kérdés)

74 A jelen ítélet 60–65. pontjában elvégzett elemzésből kitűnik, hogy e kérdés nem igényel választ.

A Finn Állam és köztisztviselői felelősségéről (ötödik és hatodik kérdés)

75 Ötödik és hatodik kérdésével az előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy az EK 28. és az EK 30. cikk vagy az EK 10. cikk megszegése esetén a Finn Állam közösségi jogi felelőssége megállapításának feltételei mind fennállnak, lehetővé teszi-e, illetve megköveteli-e a vitás magatartást tanúsított köztisztviselő felelősségre vonását, valamint e felelősségek megállapításának feltételei megkövetelik-e esetleg a finn jog közösségi jognak megfelelő értelmezését.

76 A jelen ítélet 49–53. pontjában kifejtett megfontolásokra tekintettel e kérdésekre az irányelv 4. cikke (1) bekezdésének esetleges megsértésére vonatkoztatva kell választ adni.

A Finn Állam felelőssége megállapításának feltételeiről (az ötödik kérdés a)–c) pontja)

77 Ötödik kérdésének a)–c) pontjával az előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, kellően súlyos-e az alapügyben vitáshoz hasonló körülmények között a közösségi jog megsértése a Finn Állam szerződésen kívüli felelősségének megállapításához, és érvényesíthet-e jogot a magánszemély piaci szereplő a tagállammal szemben.

78 Ami azokat a feltételeket illeti, amelyek mellett a tagállamnak meg kell térítenie a magánszemélyeknek okozott károkat, a Bíróság ítélkezési gyakorlatából kitűnik, hogy három ilyen feltétel van, mégpedig az, hogy megsértett jogi rendelkezés a magánszemélyeket jogokkal ruházza fel, hogy a jogsértés kellően súlyos legyen, és okozati összefüggés álljon az államot terhelő kötelezettség megszegése és a károsult által elszenvedett kár között. Ezeknek a körülményeknek az értékelése az egyes helyzetektől függ (a C-46/93. és C-48/93. sz. Brasserie du pêcheur és Factortame ügyben 1996. március 5-én hozott ítélet [EBHT 1996., I-1029. o.] 51. pontja, a C-127/95. sz. Norbrook Laboratories ügyben 1998. április 2-án hozott ítélet [EBHT 1998., I-1531. o.] 107. pontja és a C-424/97. sz. Haim-ügyben 2000. július 4-én hozott ítélet [EBHT 2000., I-5123. o.] 36. pontja).

79 Az első feltételről szólva elegendő annak megállapítása, hogy az irányelv 4. cikkének (1) bekezdése a magánszemély piaci szereplőket olyan joggal ruházza fel, amelyeket azok a tagállamokkal szemben érvényesíthetnek.

80 A második feltételt illetően a döntő tényező annak megállapításához, hogy egy közösségi jogsértés kellően súlyos-e, az, hogy az érintett tagállam vagy a közösségi

intézmény a mérlegelési jogkörének korlátait nyilvánvalóan és súlyosan túllépte-e (a fent hivatkozott Brasserie du pêcheur és Factortame ügyben hozott ítélet 55. pontja).

81 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság kimondta: ha az érintett tagállam a jogsértés elkövetésekor csak igen szűk mérlegelési jogkörrel rendelkezett, vagy nem is rendelkezett mérlegelési mozgástér, akkor a közösségi jog bármely megsértése elegendő ahhoz, hogy a jogsértés kellően súlyos legyen (a fent hivatkozott Norbrook Laboratories ügyben hozott ítélet 109. pontja és a hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

82 Márpedig az irányelv 4. cikkének (1) bekezdésében előírt kötelezettség nem biztosít a tagállam számára mérlegelési mozgásteret. Ugyanis csak az irányelv 7. cikke szól az irányelvnek megfelelőnek vélelmezett gépek irányelvnek való megfelelőségét érintő kételyek utólagos felmerüléséről, valamint az ilyen esetben teendő megfelelő intézkedésekről. Következésképpen az irányelv 4. cikke (1) bekezdésének az alapügyben vitás nyilatkozatokkal történt megsértése – amennyiben e nyilatkozatok a tagállamnak felróhatók – kellően súlyos.

83 A harmadik feltételt illetően a nemzeti bíróságnak kell vizsgálnia, hogy közvetlen okozati összefüggés áll fenn az államot terhelő kötelezettség megszegése és a károsult által elszenvedett kár között (lásd ilyen értelemben a fent hivatkozott Brasserie du pêcheur és Factortame ügyben hozott ítélet 65. pontját és a C-5/94. sz. Hedley Lomas ügyben 1996. május 23-án hozott ítélet [EBHT 1996., I-2553. o.] 30. pontját).

84 A jelen ügyben – fenntartva, hogy a vizsgálatot a kérdést előterjesztő bíróságnak kell elvégeznie – úgy tűnik, hogy az alapügyben vitás nyilatkozatok 2000 és 2002 között az AGM bevételének csökkenéséhez, valamint 2001 és 2002 között árrésének csökkenéséhez vezettek. Maga a minisztérium is megállapította, hogy e nyilatkozatok hatást gyakoroltak a piacra.

85 A három említett feltétel szükséges és elégséges ahhoz, hogy magánszemély javára kártérítési jogosultság keletkezzen, ám ez nem zárja ki az állam felelősségének a nemzeti jog alapján esetleg ennél kevésbé korlátozó feltételek mellett történő megállapítását (lásd a fent hivatkozott Brasserie du pêcheur és Factortame ügyben hozott ítélet 66. pontját).

86 Az eddigi megfontolásokra tekintettel az a válasz adandó, hogy az irányelv 4. cikkének (1) bekezdését akként kell értelmezni, hogy az egyrészt magánszemélyeket jogokkal ruház fel, másrészt semmilyen mérlegelési mozgásteret nem hagy a tagállamoknak az irányelvnek megfelelő vagy annak vélelmezett gépek tekintetében. E rendelkezés tagállami köztisztviselő nyilatkozatával történt megszegése, amennyiben e tagállamnak felróható, a közösségi jog kellően súlyos megsértésének minősül e tagállam felelősségének megállapításához.

A Finn Állam felelősségének a nemzeti jogi rendelkezéseken alapuló korlátozásáról (az ötödik kérdés e) pontja és részben a hatodik kérdés a) pontja)

87 A kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, kötheti-e a nemzeti jog további feltételekhez az állam kártérítési kötelezettségét, illetve hogy a finn jogban

szereplőkhöz hasonló felelősség-korlátozások olyannak tekintendők-e, mint amelyek gyakorlatilag rendkívül megnehezítik vagy akár lehetetlenné is teszik az irányelv 4. cikke (1) bekezdésének a tagállam általi megsértéséből származó kár megtérítésére való kötelezést.

88 Bevezetésképpen hangsúlyozandó, hogy a tagállam közösségi jogon alapuló felelősségének célja nem a visszatartás vagy a szankció, hanem a tagállam közösségi jogból eredő kötelezettségének megszegése miatt a magánszemélyeket ért kár megtérítése.

89 Az állandó ítélkezési gyakorlatból kitűnik, hogy amennyiben a közösségi jogon alapuló kártérítési felelősség feltételei mind fennállnak, a tagállam köteles a kárt a nemzeti kártérítési jogszabályok szerint megtéríteni. A nemzeti jogban az ilyen kártérítésre vonatkozóan előírt formai és tartalmi feltételek azonban nem lehetnek kedvezőtlenebbek, mint a belső jogon alapuló hasonló igényekre vonatkozók, és nem tehetik gyakorlatilag lehetetlenné vagy rendkívül nehézzé a kártérítéshez jutást (lásd ilyen értelemben a C-6/90. és C-9/90. sz. Frankovich és társa ügyekben 1991. november 19-én hozott ítélet [EBHT 1990., I-5357. o] 42. és 43. pontját, valamint a fent hivatkozott Norbrook Laboratories ügyben hozott ítélet 111. pontját).

90 Így a közösségi jog tényleges kártérítést ír elő, és nem teszi lehetővé, hogy a tagállami jogon alapuló bármely további feltétel rendkívül megnehezítse a kártérítéshez vagy egyéb reparációhoz való hozzájutást.

91 E tekintetben a kérdést előterjesztő bíróság előadásából kitűnik, hogy a finn kártérítési jognak az alapügyre alkalmazandó rendelkezései alapján a személyben vagy dologban esett vagyoni káron kívüli kár megtérítésére történő kötelezésnek csak akkor van helye, ha a kár büntetendő cselekményből vagy a közhatalom gyakorlásából ered, vagy ha a kár megtérítésre való kötelezést különösen komoly ok indokolja. A kérdést előterjesztő bíróság szerint T. Lehtinen magatartása nem tartozik ezen esetkörök egyikébe sem, ami az AGM-et ért kár megtérítésére kötelezést megnehezíti.

92 Kártérítéshez való jog akkor keletkezik, ha bizonyítást nyert, hogy a megsértett jogszabály magánszemélyeket jogokkal ruház fel, és hogy közvetlen okozati összefüggés áll fenn a hivatkozott kellően súlyos jogsértés és a jogsérelmet szenvedett fél kára között; e feltételek szükségesek és elégségesek ahhoz, hogy magánszemély javára kártérítési jogosultság keletkezzék (lásd ilyen értelemben a C-173/03. sz. Traghetti del Mediterraneo ügyben 2006. június 13-án hozott ítélet [EBHT 2006., I-5177. o.] 44. és 45. pontját, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

93 A jelen ügyben nem zárható ki, hogy a közösségi jognak a Finn Állam felelősségét megalapozó kellően súlyos megsértése a Finn Államnak felróható, a nemzeti jogban korlátozó jelleggel felsoroltaktól különböző magatartáson alapul.

94 Továbbá a tagállam által a közösségi jog megsértésével magánszemélynek okozott kárért járó kártérítésnek az okozott kárhoz kell igazodnia. Erre vonatkozó közösségi rendelkezés hiányában a tagállami belső jognak kell szabályoznia a kártérítés mértékének megállapítását lehetővé tévő szempontokat, ám e szempontok nem lehetnek kedvezőtlenebbek, mint a belső jogon alapuló hasonló igényekre

vonatkozók, és nem tehetik gyakorlatilag lehetetlenné vagy rendkívül nehézzé a kártérítéshez jutást. Az a nemzeti szabályozás, amely a megtéríthető károk mértékét általános jelleggel egyes védett javakban okozott kárra korlátozza, kizárva a magánszemélyek elmaradt hasznát, összeegyeztethetetlen a közösségi joggal (lásd a fent hivatkozott Brasserie du pêcheur és Factortame ügyben hozott ítélet 90. pontját).

95 Az elmaradt haszonnak a megtérítendő károk köréből való teljes kizárása a közösségi jog megsértése esetén nem megengedett. Különösen a gazdasági és kereskedelmi jellegű jogviták esetén ugyanis az elmaradt haszon teljes kizárása gyakorlatilag lehetetlenné tenné a kártérítést (a fent hivatkozott Brasserie du pêcheur és Factortame ügyben hozott ítélet 87. pontja).

96 Következésképpen az a válasz adandó, hogy nem ellentétes a közösségi joggal, ha valamely tagállam belső joga különös feltételekhez köti a személyben vagy dologban esett káron kívüli károkért való felelősséget, ha e különös feltételek nem teszik gyakorlatilag lehetetlenné vagy rendkívül nehézzé a közösségi jog megsértéséből eredő kár esetén a kártérítéshez jutást.

A köztisztviselők személyes felelősségéről (az ötödik kérdés d) pontja, részben a hatodik kérdés a) pontja, valamint a hatodik kérdés b) pontja)

97 A kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, megengedi-e, illetve kötelezővé teszi-e a közösségi jog az olyan köztisztviselő személyes felelősségének

előírását, akinek személyében a közösségi jog megsértése megvalósult, és hogy adott esetben alávethető-e ez a felelősség különös korlátozásoknak.

98 Nem ellentétes a közösségi joggal, ha a tagállam felelőssége mellett a tagállamtól különböző jogalany felelőssége megállapításának is helye van az olyan kárért, amelyet e jogalany a közösségi jogot sértő intézkedésével magánszemélynek okozott (lásd ilyen értelemben a fent hivatkozott Haim-ügyben hozott ítélet 32. pontját).

99 Az eddigiekre tekintettel az a válasz adandó, hogy a közösségi joggal nem ellentétes, ha a közösségi jog megsértéséért a tagállam felelősségén felül valamely köztisztviselő felelőssége megállapításának is helye van, ám a közösségi jog ezt nem teszi kötelezővé.

A költségekről

100 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (nagytanács) a következőképpen határozott:

1) **Valamely köztisztviselő nyilatkozata, amely formája és körülményei miatt címzettjeiben azt a vélekedést kelti, hogy nem a köztisztviselő magánvéleménye, hanem hivatalos állami állásfoglalás, felróható a tagállamnak. Annak meghatározó tényezője, hogy a köztisztviselő nyilatkozata az államnak felróható-e, az, hogy az adott összefüggésben a nyilatkozat címzettjei alapos okkal feltételezhették-e, hogy a köztisztviselő álláspontja megegyezik a munkáltatójáéval. Amennyiben valamely köztisztviselő olyan nyilatkozata, amely a tagállamok gépekre vonatkozó jogszabályainak közelítéséről szóló, 1998. június 22-i 98/37/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvnek megfelelőnek tanúsított gépet a vonatkozó harmonizált szabvánnyal ellentétesnek és veszélyesnek ábrázol, felróható a tagállamnak, úgy e nyilatkozat ezen irányelv 4. cikke (1) bekezdése megsértésének minősül.**

2) **Az alapügyben vitáshoz hasonló körülmények között a 98/37 irányelv 4. cikke (1) bekezdésének valamely köztisztviselő magatartásával történt megsértése – amennyiben az a vele közszolgálati viszonyt fenntartó tagállamnak felróható – nem igazolható sem az egészség védelmével, sem a köztisztviselő véleménynyilvánítási szabadságával.**

3) **A 98/37 irányelv 4. cikkének (1) bekezdését akként kell értelmezni, hogy az egyrészt magánszemélyeket jogokkal ruház fel, másrészt semmilyen mérlegelési mozgásteret nem hagy a tagállamoknak az irányelvnek meg-**

felelő vagy annak vélelmezett gépek tekintetében. E rendelkezés tagállami köztisztviselő nyilatkozatával történt megszegése, amennyiben e tagállamnak felróható, a közösségi jog kellően súlyos megsértésének minősül e tagállam felelősségének megállapításához.

4) **Nem ellentétes a közösségi joggal, ha valamely tagállam belső joga különös feltételekhez köti a személyben vagy dologban esett káron kívüli károkért való felelősséget, ha e különös feltételek nem teszik gyakorlatilag lehetetlenné vagy rendkívül nehézzé a közösségi jog megsértéséből eredő kár esetén a kártérítéshez jutást.**

5) **A közösségi joggal nem ellentétes, ha a közösségi jog megsértéséért a tagállam felelősségén felül valamely köztisztviselő felelőssége megállapításának is helye van, ám a közösségi jog ezt nem teszi kötelezővé.**

Aláírások